



## TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijai – 15 metų



Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos atstovai TS-LKD suvažiavime, 2018 metai

Vasario 7 dieną minime 15 metų sukaktį, kai Lietuvos politinių kalinių tremtinių sąjunga, veikdama kaip politinė partija, susijungė su Tėvynės sąjunga.

2004 metais buvo nuspręsta susieti dešiniąsias politines jėgas – Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga (LPKTS) susijungė į jungtinę politinę organizaciją su Tėvynės sąjunga. Kreipimesi į Laisvės kovotojus, politinius kalinius, tremtinius ir jų organizacijas, kurį pasirašė tuometinis LPKTS pirmininkas Povilas Jakučionis ir Tėvynės sąjungos pirmininkas Andrius Kubilius, pabrėžiama, kad: „LPKTS skyriai yra tapę veiksmingomis bendruomenčių bendruomenėmis, ypač reikšmingas jų indėlis į valstybės atkūrimo darbus, visuomenės pilietiškumo bei patriotizmo ugdymą. Šios bendruomeniškos veiklos būdai ir tikslai yra reikšmingi ir reikalingi, tačiau to pilna apimtimi toliau negalės atlikti vien jungtinė politinė organizacija, kuri didžiausią dėmesį skirs politinei veiklai. Mes manome, kad LPKTS ir TS, susijungus į jungtinę politinę organizaciją buvusius laisvės kovotojus, politinius kalinius ir tremtinius, turėtų jungti ir stipri visuomeninė organizacija, įkurta LPKTS pagrindu, kuri tėstų LPKTS bendruomeniškąjį veiklą. Ji turėtų užtikrinti ir tolesnį tautos kovos už laisvę istorijos įamžinimo misijos vykdymą. Esame išsitikinė, kad jungtinė politinė organizacija visokeriopai remi šią veiklą ir dės vienas pastangas, kad ji būtų plečiamā.“

Taigi nuo 2004 metų LPKTS yra visuomeninė organizacija – asociacija, vienijanti daugiau kaip 30 tūkstančių narių, susibūrusių į 53 filialus, o jungtinėje politinėje organizacijoje, kuri tuomet pavadinta Tėvynės sąjunga (konservatoriai, politiniai kaliniai ir tremtiniai, krikščioniškieji demokratai) įkurta Politinių kalinių ir tremtinių frakcija (TS-LKD PKTF), kurios pirmuoju vadovu tapo ilgametis LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jaku-

čionis. Vėliau kelias kadencijas pirmynke buvo renkama Vincē Vaidevutė Margevičienė, o šiuo metu frakcijai vadovauja LR Seimo narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulénienė.

Spalį paminėjome LPKTS įkūrimo trisdešimtmetį, šią savaitę – susijungimo su TS-LKD 15 metų sukaktį, tačiau vis pasigirsta kalbų, ar Politinių kalinių ir tremtinių frakcija partijoje reikalinga. Ir tos kalbos ateina ne iš šalies, o iš pačių frakcijos narių. Apie tai gana karštai diskutavome ir paskutiniame PKTF valdybos posėdyje, vykusiam sausio 26 dieną. Mano nuomonė šiuo klausimu – griežta!

Aktyviai dalyvauju ne tik visuomeniniam, bet ir politiniam gyvenimui. Esu buvusi kandidate Seimo rinkimuose, šiuo metu kandidatuoju į Kauno miesto savivaldybės tarybą. Esu TS-LKD tarybos narė, Kauno skyrių sueigos vicepirmininkė, TS-LKD PKTF valdybos narė. O prisijungti prie politinės veiklos 2011 metais mane įkalbino šakiečiai Irena ir Vilhelm Haase, mat buvau visuomeninės LPKTS Šakių filialo narė. Užpildydama TS-LKD nario anketą iš karto pažymėjau, jog partijoje noriu priklausti Politinių kalinių ir tremtinių frakcijai (TS-LKD taip pat veikia Krikščionių demokratų bendrija, Taučiūnų frakcija, tačiau didelė dalis narių nepriklauso nė vienai jų). Man stojimas į partiją buvo tolygus stojimui į PKTF. Ir tuo labai didžiuojosi.

Mano seneliai buvo ištremti, Sibire gime tėtis, man labai svarbu politinėje veikloje būti kartu su žmonėmis, kuriems turime dékoti už atkurtą laisvę. Ir man labai svarbu, jog partijos atstovai Seime, Europos Parlamente, Vyriausybėje ir kitur atstovaučia mūsų, kaip nukentėjusius asmenis vienjančios ir jų teises ginančios organizacijos, poziciją: istorinės atminties saugojimą, pilietinį patriotinį jaunimo auklėjimą, krašto gynybą, socialinius nukentėjusių asmenų reikalus ir kita.

(keliamas į 2 psl.)

Miei bendražygiai,

Šiomis dienomis minime svarbią politinę sukaktį – prieš 15 metų, vasario 7 dieną Tėvynės sąjunga susijungė su Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Tai buvo ir yra itin reikšmingas politinis žingsnis vienijant, telkiant ir stiprinant Lietuvos politinę dešinę jėgą.

Mūsų bendruomenė, atsiradus PKTF frakcijai, tapo didesnė ir stipresnė ne vien tik bendražygų skaičiumi, bet ir idėjomis, bendromis vertybėmis.

Tvirtas mūsų bendruomenės politinis ir geopolitinis stuburas. Bekompromisė laikysena kovojo už Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės idealus. Istorinio teisingumo siekis ir istorinės atminties puoselėjimas. Tai nepajudinami pamatai, ant kurių toliau tvirtai stovėsime ir kartu atlaikysime visas audras bei iššūkius.

Parodytas gebėjimas telktis dėl bendrų Lietuvos tikslų tebūna ir toliau mums visiems geras pavyzdys, kad stipresni ir Lietuvių naudingesni esame būdami vieningi bei susitelkę. Ačiū kiekvienam iš jūsų, kurie remia ir stiprina šią mūsų bendruomenę, kurie tiek tada, tiek šiandien supranta vienybės kelio svarbą.

Tebūnie tai įkvėpimas mūsų bendruomenės ateiciai!

Pagarbiai –

TS-LKD pirmininkas Gabrielius LANDSBERGIS



LPKTS 30-mečio šventėje – valstybės, LPKTS ir TS-LKD vadovai, 2018 metai

Miei bendražygiai,

Šie metai mums atneše nemažai atmintinų sukakčių – tai ir ginkluoto pasipriesinimo sovietinei okupacijai vado bei valstybės vadovo Jono Žemaičio-Vytauto 110-osios gimimo metinės ir 1949 metų vasario 16 dienos Lietuvos laisvės kovos sajūdžio Deklaracijos 70 metų sukaktis. Neatsitiktinai, visuomenės pagarbos ir dėkingumo visiems Laisvės kovų dalyviams ženklas, šiųmetinė Laisvės premija buvo įteikta septyniems partizanams, laisvoje Lietuvoje tariantiems Lietuvos laisvės kovos sajūdžio veiklą ir misiją.

Ši metų mūsų politinėje bendruomenėje svarbi šventinė sukaktis – prieš 15 metų susijungė Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai) ir politinius kalinius bei tremtinius burianti jėga. 2004 metų vasario 7 dieną įkurta Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos Polinių kalinių ir tremtinių frakcija įtvirtino nuoseklią TS-LKD iš Sajūdžio paveldėtą politinę misiją: puoselėti istorinę atmintį ir visokeriopai stiprinti 1990 metų Kovo 11-ąją atkurtą valstybę.

Labai ačiū kiekvienam, kurie suprato susijungimo svarbą, o ypač ačiū tuo metu LR Seimo nariui, LPKTS vadovui dr. Povilui Jakučionui ir jo komandai už didelį ir nuoseklų darbą, kad bendros vertybės ir idėjos būtų geriau atstovaujamos politiniam lygmenje ir girdimos visuomenėje.

Jūsų visų nuoseklus ir aktyvus dalyvavimas politiniam Lietuvos gyvenimine yra pavyzdys jaunajai kartai, kad ir gyvenant laisvoje Lietuvoje valstybės kūrimas vyksta kiekvieną dieną, kad demokratinių valstybės pagrindų stiprinimas ir milžiniškomis tautos pastangomis apgintos Laisvės saugojimas yra kiekvieno pilietinė pareiga.

(keliamas į 2 psl.)



## Marius Ivaškevičius tyčiojasi iš laisvės kovotojų

Pagal jo straipsnį „Delfyje“ 2019-01-26 „Medžioklė žvérės akimis“, žvérės – tai jis pats – laisvas rašytojas, norėjės parašyti knygą apie partizanus, skirtą šių dienų jaunimui. Medžiotojai – partizanai, laisvės kovų dalyviai ir jų palikuonys. Kodėl medžiotojai? Gal todėl, kad Zurofas pagarsėjo kaip nacių medžiotojas? Tačiau jis diskutuoja nepagarbiai ir neetiškai. Išaukština pats save, skundžiasi nepelnytai medžiotojų puolamas. Jis mano, kad pateko į medžiotojų nemalonę, dėl, jų akimis, pernelyg laisvo ir ižūlaus elgesio. Esą tremtinius ir laisvės kovotojus vienija marginalumas ir aistra medžioti. Juos suerzino akibrokštas, kai žvériui buvo skirta Nacionalinė premija (30,4 tūkstančio eurų). Žvérės mano, kad medžiotojai jų seniai sekė ir įtarė esant ryšių su Rusijos politikais. „Žvérės karts nuo karto yra lakstęs į Rusiją ir ten net apdovanotas. Deja, žvérė įverčio teatralų bendruomenė, oponuojanti režimui“. (Čia žvérės aiškiai mela.) Jei jis važinėtų pas režimo oponentus, tai negautų Rusijos vizos, kaip negauna daugelis lietuvių. O oponuojantys ten sodinami už grotų. Nebent oponuoja tik tarp keturių sienų. Esą jis pats ne kartą yra viešai staugės ant Kremliaus, aršiai gynęs ten pjudomą Kirilą Serebrekovą. (Tik kas apie tai yra girdėjęs?)

Tačiau geriau žmones vadinti jųvardais, ne žvérėmis ar jų medžiotojais. Savo rašinyje Marius partizanus vadina garbingais kovotojais prieš Kremliaus šunis, bet marginalai nutarė juos įtikinti, kad „Žali“ jų kovą apjuodino. (Vėl melas. Jau prieš 16 metų LLKS, LPKTS ir kitos tremtinės organizacijos raše visiems Lietuvos vadovams protestus ir reikalavimus stabdyti tos knygos platinimą ir atitinkamai vertinti jos autorių. Protestavo mitinguose. Ar Marius to negirdėjo?)

„Nacionalinė premija yra tik pretekstas, „Žali“ – tik priemonė, o tiks-

las – atkeršyti... parodyti kitiems, kad nedrįstu ko nors panašaus pakartoti.“ (Marius prieštarauja pats sau. Jei „Žali“ partizanų nešmeižė, tai kam gąsdinti kitus? Gal jam viskas dovanotina, o mums – ne?) „Manau, kad už Seime kalbėjusio partizano nugaros stovejo kažkas nematomas? Dėl to epiteito „literatūrinis vandalas“... Aiškiai apeliuoja į mano kūrybos kontekstą... Ir tas, kuris įdavė partizanui šį epitetą, norėjo tokiu būdu likti nematomai matomu“.

„Geriausiai simboliškai tam tiko partizano duktė, kuri yra politikė, siekianti posto artėjančiuose rinkimuose. Tai tapo ir jos viešųjų ryšių kompanija. Siekta priešpastatyti šios moters šeimos istoriją oponento šeimos istorijai. Ji yra kankinio dukra, anā galima apšaukti budelio (stribro) sūnumi.“ (Tai jau už visų ribų išeinant fantazija, gal net haliucinacijos. Visuomeninės Tarybos posėdyje buvo gal 30 žmonių. Ir visi gali paliudyti, kad tokią kalbą nebuvo. Ir apie Mariaus šeimą niekas nekalbėjo. Tai jo paties pramanas.)

Marius rašo apie jo tėvų šeimą. „Jie buvę tremtiniai, Sibire buvę 19 metų (?) Ten gimė mano mama ir mirė jos brolis, liko tremtinį kapinėse. Ir kai bandė sugrįžti į savo buvusį kaimą, jų nusavintų žemės kolūkio pirminkas pasakė: „Tik pabandyk, ištremsim ir antrą kartą.“ Tėvai baisiai bijojo slėpēsi ir... apsigyveno Vilniuje pas senelės broli. Jie stengési pamiršti tą išgyventą košmarą. Nė vienas šeimos narys neprikluso jokiai organizacijai.“ (Kažkas nesueina, baltais siūlais siūta. Gal jie norėjo žemę ar savo namus atsiimti? Jis netiksliai interpretuoja tremties ir sugrįžimo istoriją. Paskaičiuokime. Gal jie buvo ištremti 1941 metais, plius 19, bus 1960 metai. Iki tol sugrįžo dauguma politinių kalinių ir tremtinėi, kurie neretai priešskai vietinių komunistų sutinkami. Bet Stalinas jau buvo miręs ir jokių trėmimų nereikėjo bijoti.)

Keista ir tai, kad „netgi žlugus šiai

siaubo imperijai, jie nebandė atgauti savo prarastą žemę ar reikalauti kokių nors kompensacijų. Tai argi jūs rimtai manot, kad turėdamas tokią šeimos istoriją aš galėčiau simpatizuoti tiems sovietų budeliams arba juodinti tuos, kurie prieš juos kovojo? Sakau tai visiems tą skausmą ir kančią eksponuojančių organizacijų vadovams.“ (Stipriai pasakyta. Tikar teisingai ir nuoširdžiai? Neskaitant įžeidimų, kad mūsų organizacijos ką nors „eksponuoja“ ar yra marginalai. Jos tik siekia jamžinti pasipriešinimo kovų istoriją ir viešinti visus sovietinio okupanto nusikaltimus žmoniškumui.

Kvestume Marių apsilankytį Airogalos sąskrydžiuose, dainų šventėse „Leiskit į Tévynę“ arba pražygioti kartu Partizanų takais ir pamatyti, kiek daug paminklų jiems mes esme pastatė. Gal pakeistų jis savo nuomonę apie tremtinį ir laisvės kovų dalyvių organizacijų veiklą ir tikslus. Jei jis ateitų atvira širdimi, tikrai niekas jo nestumdytų. Juk Gerasis Ganytojas palieka savo avių bandą ir eina ieškoti paklydusios avelės. Arba Tėvas kelia puotą sugrūžiam sūnui palaidūnui.)

Marius priekaištėja, kad mes „rašome skundus aukščiausiem šalies vadovams su krūva neargumentuotu kaltinim, kaip antai: Ivaškevičiui partizanai, jų vadai – tai girtuokliai, iškrypeliai, žmogžudžiai, mergišiai. Knygoje to nėra net užuominos. Tik „iškrypeliai“ yra, bet kitame kontekste. Nė vienas jūsų tos knygos nėra perskaitęs. Jūs susirinkote Seime ir bandote ją skaityti kolektyviai“. (Bet aštuonių puslapių ižangoje visa taisyra. Argi žanga nėra knygos dalis? Visa tai, ką Marius rašo – netiesa. Per posėdį keletas dalyvių patvirtino, kad tą knygą yra perskaitę. Aš tos knygos neskaiciau. Man ji dvokia okupanto propagandą. Savaime kyla įtarimas, kad kažkas iš dalyvių Mariui yra papasakojęs, kaip viskas vyko. Kas tas informatorius?)

Marius tvirtina, kad taip partizanus

mato priešas, atsiustas juos sunaikinti. Toliau sekā pamokslavimas ir tira da, niekinanti tremtinius. Kokie jie klastingi neišmanėliai. „Nemoka skaičiati teksto. Išbraukia, nutraukia autorius parašytus sakinius ar jų dalis. Taip galima apkaltinti bet kurį rašytoją. Ir dar iš pokalbio LRT studijoje. Partizano duktė mane klaudingai cituoja. Išėjo kaip sugedusiame telefone. Gal kalbėjau per daug sudėtingai, ir jis suprato, kad partizanu nelaikau didvyriais. Norėjau pasakyti, kad jei tai atsitiktų šiandien, žmonės, vaikščiojantys mūsų gatvėmis, būtų pasiryžę tokiems žygiams. Kaip įmanoma iškraipyti mintį ir visiškai apversti jos prasme?“

Marius pripažįsta, kad „Knyga yra nelengva, ją tikrai ne kiekvienas gali įveikti. Bet negi jūs nepajégiate suvokti elementaraus šnekamojo teksto? Aš tuo netikiu. Jūs tai darote tyčia, piktybiškai. Noriu tik jus įspėti, kad šis išradimas turi pavadinimą: šmeižtas. Arba neapykantos asmeniui kurstymas?“ (Argi tai ne aiškus grasinimas prokuratūra ir teismais?)

„Kažkas Seime susirenka ir valandas analizuoją pirmus aštuonis puslapius, o knygos neskaito.“ Esą jis taip norėjės „uzkabinti“ jaunus skaitytojus, kad šie perskaitytų visą knygą. Jis moko mus, kaip reikia skaityti ir vertinti romanus, nors mes nesame ir nesiruošiame būti literatūros kritikais. „Jums sunku patikėti, kad knygas apie Lietuvos partizanų karą gali rašyti ne tik jūs, puikiai išmanantys istorinį kontekstą, bet ir žmogus iš ateities. Si knyga gali nepatikti, erzinti, gal nepakankamai dvišiška, neetiška. Man norėjosi paršyti grožinę knygą apie partizanų karą, kuri būtų patraukli mano kartai. Realiems asmenims priskyrīau savo sugalvotus pokalbius, jų meilės scenas, nebūdamas viso to liudininku. (Gal to nereikėjo daryti ir parodyti pagarbą tévynės didvyriams, – aut. past.)

(keliamo į 4 psl.)

## TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinės frakcijai – 15 metų

(atkelta iš 1 psl.)

Kad šie dalykai valstybėje būtų sprendžiami tokia kryptimi, kuriai pritaicia Lietuvos politinių kalinių ir tremtinės sajungos nariai, mums ne tik reikia, bet būtina išlaikyti frakciją ir palaikyti jos narius rinkimuose, visų pirma – vidiniuose partijos reitingavimuose, o vėliau ir nacionaliniuose ar savivaldos. Džiaugiuosi, jog iš šių metų LR Seime esančių 30 TS-LKD priklaušančių Seimo narių, net šeši yra PKTF nariai: Gabrielius Landsbergis, Radvilė Morkūnaitė-Mikulénienė, Arvydas Anušauskas, Monika Navickienė, Agnė Biilotaitė, Irena Haase.

Kviečiu visus buvusius tremtinius bei kitus nukentėjusius asmenis, gimusius tremtyje, jų vaikus ir vaikaičius – TS-LKD narius anketoję nurodyti, jog norite tapti ir PKTF nariais. Kuo mūsų bus daugiau, tuo ir balsas bus labiau girdimas ne tik partijoje, bet ir valstybėje.

**Rasa DUOBAITĖ-BUMBULIENĖ,  
LPKTS valdybos pirmininkė**

## LPKTS valdybos nutarimas

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinės sajunga (LPKTS) valdybos posėdyje, vykusiam 2019 metų sausio 26 dieną nutarė artėjančiuose savivaldos rinkimuose, kurie vyks kovo 3 dieną, remti Tėvynės sajungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) partijai atstovaujančius kandidatus. LPKTS nariai, kandidatuojantys su kitomis politinėmis partijomis ar visuomeniniais rinkimų komitetais, rinkiminėje agitacijoje (spaudoje, susitikimuose ir kt.) negali naudoti LPKTS pavadinimo, o LPKTS filialų pirmininkai ir nariai organizacijos vardu negali reikšti paramos tokiems kandidatams.

LPKTS pirmininkas Gvidas RUTKAUSKAS

(atkelta iš 1 psl.)

Pagarba demokratijai ir Konstitucijoje įtvirtintiems principams – laisvos ir neprilausomos Lietuvos valstybės pagrindas. 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijoje išdėstyti iš sovietinės okupacijos išlaisvintos Lietuvos valstybės pagrindai ir per teiki laisvojo demokratinio pasaulio deklaruojamų visuotinių principai yra ne tik partizanų vadų paliktas testamentas ateities Lietuvai, bet ir pripažinta atkurtos valstybės teisyno dalis. Tuos principus turime gerbti ir saugoti tiek dėl jų laikui nepavaldaus aktualumo, tiek vardinis mūsų visų ir ateities kartų gerovės bei saugumo.

Šie metai reikšmingi ir dėl mūsų laukiančio visuotinio apsisprendimo, kokią ateityi norime kurti, ar mus tenkina dabartinė padėtis. Mes, kaip politinė bendruomenė, remiame išmonių gerovę orientuotus valdžios sprendimus, tačiau jie dažnai būna neapgalvoti, reformos forsujamos, o vėliau jas tenka pristabdyti. Mes, būdami opozicijoje, matome ir siūlome būdus, kaip dar būtų galima pagerinti situaciją. Deja, valdantieji nerodo noro mus išgirsti. Taip pat nerimą kelia atsainus požiūris į Konstituciją, bandymai pažaboti kritišką žiniasklaidos ir politinės opozicijos balsą, vienašališkas ir neprofesionalus reformų įgyvendinimas, nekreipiant dėmesio į visuomenės susirūpinimą ateitim, aiškios vystymosi krypties valstybėje nebuvinimas. Kiekvienas iš mūsų galime prisiėti, kad šios grësmingos valstybės pagrindams tendencijos neįsigalėtų.

Dėkoju už jūsų indėlį į skaidresnį, šviesesnį Lietuvos politinė veidą ir palinkėti geros sveikatos bei tvirtos energijos tėstant darbus Tėvynės sajungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos Politinių kalinių ir tremtinės frakcijos.

Nuoširdžiai –

**Radvilė MORKŪNAITĖ-MIKULĒNIENĖ,  
Seimo narė,  
TS-LKD PKTF pirmininkė,  
LPKTS pirmininko G. Landsbergio pavaduotoja**



## Ivykiai, komentarai

## Valdžia – lovys ar atsakomybę?

„Valdžia – tai lovys“ – nuo pat ne-priklausomybės atkūrimo ši bjauriai skambantį principą visuomenės gyvenime skiepijo ir puoselėjo komunistinė nomenklatura, sėkmingai peršokusi iš skėstančio komunistinių kliedesių laivo į nepriklausomos Lietuvos vežėcias. Toks šuolis gal ir nebūtų pavykęs, ar bent jau ne toks sėkmingas būtų buvęs, jei ne kai kurie žmonės, tapę tramplinu šiam visuomenės progreso balastui. Šiandien kai ką iš tų žmonių vėl matome „protinant“ visuomenę ir netgi kandidatuojančius į valstybės aukščiausią postą – Prezidento. Apmaidu, kad kitokios politinės valdžios sampratos žmonės, teigę, kad „valdžia – tai atsakomybė“, buvo nuolat nustumiamos į šoną, bet... tuo pat prisimenami, kai valstybei iškildavo kokia nors bėda, dažniausiai – ekonominė krizė.

Žinia, bet kokiai krizei suvaldyti ir įveikti reikalingi ryžtingi, nepopuliarius veiksmai. Rezultatas – krizė įveikta, tačiau nepasitenkinimas dėl nepopularių sprendimų nukreipiamas prieš ši sunkų darbą atlikusius žmones. Savame aišku, kad labiausiai nepatenkinti būna rėksniai, ant kurių sąžinės guli tos krizės priežastys. Jie be jokių skrupuliu manipuliuoja mažiausiai apsišvietu-

siomis masėmis, per jų nugaras ir tuščias galvas vėl iškopdami į valdžią.

Kartą viena lietuvių kalbos mokytoja pasakė: „Na štai ir atejo laikai, kai bolševikų šukis „kas buvo niekas, tas taps viskuo“ išsispildė!“ Argi ne teisi mokytoja – juk visais laikais vadovaujančiuose postuose visuomenė norėjo matyti išmintingiausią, geriausią, gobiausią, o dabar net „ubagų karalius“ galiapti antrojo pagal dydį miesto mero! (Gal kas jau pamiršo, kaip Kauną „valdė“ V. Šustauskas, kriminalinės natūros žmogus, šiandien atvirai šloviantis Putiną.) Nesvarbu jo išsilavinimas, jo moralinės savybės, jo politinės pažiūros... K. Pūkas, gašliai besižvalges į būsimas padėjėjėjas ir užuominomis aškius, koks bus jų „pagrindinis darbas“, pasirodo, kai kam iš mūsų šalies piliečių buvo tinkamas astovauti tau-tos dalai Seime! Tad ar verta stebėtis, kad šiandien į Prezidento postą taiko žmonės, nemokantys užsienio kalbos ar kliedintys apie paralelinius pinigus? Jei ką ir galima prikišti demokratijai, tai va tokias jos grimasas – leisti į valdžią patekti atsitiktiniams asmenims. Liudniausia, kad didelei dalai visuomenės negalioja tradicinės vertybės (ne, ponai, ne apie homoseksualų san-

tuokas čia kalbu!) ir argumentai, akiavaizdūs faktai ir išvados.

Štai verda diskusijos – „uz ką bal-suosi?“ Na ir prasideda! Toje barnių kakofonijoje pasipila visa antivalstybinė, antivisuomeninė bjaurastis. Jau standartinėmis tapo frazės apie „bai-sią Europos Sajungą“, „Briuselio dik-tatą“, „netikusius Vakarų šalių lyde-rius“, „neobjektyvią žiniasklaidą“, „ne-kenčiamus landsbergistus“ (dažniau sakoma „konservatorius“), „nebepa-keliamą gyvenimą nepriklausomoje Lietuvoje“, „supuvusį elitą“ ir taip toliau. Žodžiu, toks paprastas įaudrintos minios baubimas, kuriai nėra ir negali būti jokių logiškų nuraminimo ir įtiki-nimo būdu.

Tai stai toji minia ir išrenka į valdžią žmones, kone atvirai dirbančius Lietuvos valstybingumui priešiškai Rusijai ir taikiniai piešiančius savo oponentus, žmones, kurie nuvažiavę į užsienį nesugeba nei suprasti, ką kalba Vaka-rų valstybės astovas (kolega), nei pats ką nors pasakyti (tiesa, jis sugeba perskaityti tekstą, tuo įrodydamas, jog yra raštingas!). Klausaisi politologų, poli-tikos apžvalgininkų ir neatsistebi, kodel jie tiesiai šviesiai nepasako, kad mūsų valstybingumui iškilo nemenkas pa-

vojas dėl galimių patekti į valdžią žemo intelekto, siaurų pažiūrų, menko dorovinio mentaliteto žmonėms? Kodėl vieno iš valstybės svarbiausių žmo-nių lingvistinis neišprusimas pateikiamas kaip tam tikras privalumas, suprantamas mažiau apsišvietusiai visuomenės daliai, atseit „va šitas – tai savas! Aš angliskai irgi né bū bū!“ Ar čia kal-tas liberalus požiūris ir tolerancija bet kokiam žmogaus nukrypimui nuo aukštesnių siekių, pataikūniška baimė sulaukti tokių žmonių puolimo? Galų gale, kas gi daugiau švies visuomenę, jei ne politologai ir politikos ivykius analizuojantys specialistai?

„Prie Smetonas“, sakydavo senoliai (beje, mokėjė rusiškai, lenkiškai, žydiškai, vokiškai), išsimokslinės žmogus buvo gerbiamas savaime, o valstybės tarnyboje dirbantis žmogus buvo ger-biamas už jo atsakingumą ir pareigos vykdymą. Deja, šiandien šis požiūris nebegalioja, bet kuris mažaraštis gali drasti akis mokyto, kunigui, merui... Prieš principą „valdžia – tai atsakomybė“ laimėjo principas „valdžia – tai lovys“. O prie lovio visi lygūs, visi kiaulės, svarbiausia – nelikti paskutiniams nes, matai, tam paršui spenio nelieka.

Gintaras MARKEVIČIUS

## Lietuvos ir Vokietijos bendradarbiavimas stiprina Europos saugumą

Vasario 4 dieną LR Prezidentė Da-lia Grybauskaitė Lietuvos Didžiojo et-mono Jonušo Radvilos mokomajame pulke susitiko su Vokietijos gynybos mi-nistre Ursula von der Leyen.

Po dvišalio susitikimo, per kurį bu-vó kalbama apie Lietuvos ir Vokietijos karinį bendradarbiavimą bei tolesnius žingsnius regiono saugumui užtikrinti, šalies vadovė kartu su abiejų valstybių gynybos ministras dalyvavo NA-TO priesakinių pajėgų bataliono vadų pasikeitimo ceremonijoje.

Vokietijos vadovaujama Aljanso kovinė grupė Lietuvoje šiemet mini dve-

jujus metus. Pasak Prezidentės, per ši sąlyginai trumpą laiką NATO batalionas nuo politinės sprendimų tapo pilnai integruota Lietuvos gynybos dalimi.

Šalies vadovė pabrėžė, jog šiandien NATO yra visiškai kitoks gynybinis Aljansas nei prieš 15 metų, kai į jį stojo Lietuva. Sėkmingai įgyvendinanti Velso ir Varšuvos sprendimus, paren-gusi regiono gynybos planus, Šiaurės Atlanto sutarties organizacija per 15 metų tapo pajėgi atremti kintančias grėsmes, atgrasyti, ginti ir užtikrinti sa-vio teritorijos saugumą.

Prezidentės teigimu, tai ir didelis

Vokietijos indėlis. Prisiėmusi atsakomybę vadovauti NATO batalionui Lie-tuvos, sutelkusi 10-ies Aljanso sajungininkų karius, Vokietija demonstruoja išskirtinę lyderystę. O šios valstybės vaidmuo visos Europos saugumui tam-pa nepamainomas.

Šalies vadovė padėkojo Vokietijai, ministrei Ursulai von der Leyen ir kiekvienam NATO kariui, kuris padeda užtikrinti Lietuvos, regiono ir viso Aljanso saugumą. Prezidentė pabrėžė, kad Lietuvą ir Vokietiją sieja kaip nie-kada sėkmingas bendradarbiavimas be-veik visose srityse, o intensyvūs dvišaliai

karinai ryšiai jau tapo svarbia Europos saugumo architektūros dalimi.

Nuo 2004 metų Vokietija net 10 kartų rotavosi NATO oro policijos misijoje ir saugojo Baltijos šalių oro erdvę. Ši valstybė padeda modernizuoti Lie-tuvos karines pajėgas ir karinę techniku. Dėl geresnio karinio sąveikavimo, kuris būtinas efektyviai krašto gynybai užtikrinti, pernai Lietuvos kariuomenės mechanizuotoji pėstininkų briga-da „Geležinis vilkas“, į kurios sudėtį in-tegruotas NATO batalionas, afiliuota su Vokietijos Bundesvero divizija.

Prezidentės spaudos tarnyba

## Ar priversime FNTT pradėti ikiteisminį tyrimą?

Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) frakcijos nariai Lietuvos Respublikos generaliniams prokurorui skundžia Fi-nansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos (FNTT) atsisakymą pradėti ikiteisminių tyrimą dėl galimo tarptautinių sankcijų pažeidimo.

Kaip žinoma, FNTT atsisakė pradėti ikiteisminį tyrimą pagal medžiagą, kurią išaiškino LRT Tyrimų skyrius, pateikdamas informaciją, jog Lietuvos valstiečių ir žaliųjų (LVŽS) partijos pirmininko, Seimo LVŽS frakcijos se-niūno Ramūno Karbauskio valdomas UAB „Agrokoncernas“ importuoja trąšas iš Rusijos bendrovės OAO „Minudobreniya“ – Rusijos Voronežo srityje, Rosošo mieste, esančios azotinių trąšų gamyklos, kurios daugiau nei 80 procentų akcijų priklauso Rusijos oligarchui Arkadijui Rotenbergui. Jam dėl ar-timų ryšių su Kremliaus lyderiu nuo 2014 metų taikomos tarptautinės sankcijos.

Tačiau sankcijos apeinamos trąšas

iš A. Rotenbergui priklausančios ben-drovės perkant per Dubajų. UAB „Agrokoncernas“ Rosoše gaminamas trašas perka netiesiogiai iš OAO „Minudobreniya“, o per tarpininkus – iš Jungtiniose Arabų Emiratuose įsi-kūrusios „Agricultural Minerals“ DMCC. Tačiau į Lietuvą nupirktos trąšos atkeliauja iš Rusijos per Ukrainos teritoriją. OAO „Minudobreniya“ azotinių trąšų gamykla įsikūrusi netoli sienos su Ukraina, vos už 1354 km nuo Lietuvos.

„Stebina FNTT atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą viena iš priežasčių, kad „patikslinimo metu surinktų duomenų nepakanka“. Tai tik dar labiau skatina daryti išvadą, kad FNTT nesi-émė išsamios šaltinių, kurie galėtų pat-virtinti arba paneigtį šią informaciją, paieškos ir analizės, – sakovienas iškre-pimosi autorių Seimo narys L. Kasčiūnas. – Kyla klausimas, kodėl FNTT ne-siémė veiksmų, kad nustatytu, ar AO „Minudobreniya“ tiesiogiai ar per tarpi-

ninkus nėra kontroliuojama A. Rotenbergu. Šiuo klausimu surinktos tik nu-monės, o ne objektyvūs įrodymai. Kol tai nėra padaryta, mūsų įsitikinimu, ty- rimas negali būti laikomas užbaigtu“.

Parlamentarai atkreipia dėmesį, kad FNTT neištirė ir nejvertino, ar UAB „Agrokoncernas“ ir kitos aštuonių nutarime išvardytos Lietuvos įmonės, prieš sudarydamos ilgalaičius didelės apimties kontraktus, iš anksto ēmėsi visų atsargumo priemonių, kad su-rinktų kuo išsamesnę informaciją ir išsiaiškintų galutinius naudos gav-e-jus. Lietuvos įmonės turėjo imtis tokių atsargumo priemonių įvertinusios ir tai, kad Jungtiniose Arabų Emiratuose registruota įmonė „Agricultural Minerals“ DMCC veikia tik kaip tarpininkas.

Taip pat nėra ištirta ir įvertinta, ar UAB „Agrokoncernas“ ir kitos aštuonių nutarime išvardytos įmonės ēmėsi kokių nors veiksmų po to, kai paaiškėjo, kad trąšos yra siunciama iš ben-

drovės AO „Minudobreniya“ azotinių trąšų gamyklos Rusijos Federacijos Voronežo srityje, siekiant įsitikinti, kad mi-nėta bendrovė nėra susijusi su sankcio- nuojamais juridiniai ir fiziniai asme-nimis, tai yra nėra ištirta, ar UAB „Agrokoncernas“ ir kitos trąšas iš AO „Mi-nudobreniya“ importavusios įmonės nedelsdamos kreipési gauti duomenų apie AO „Minudobreniya“ akcininkus.

Pasak A. Ažubalio, turime elgtis principingai, išsiaiškinti galimus pažeidimus ir neleisti Rusijai parodyti, kad jai taikomos sankcijos esą yra bevertės.

Primename, kad FNTT buvo įpareigota imtis tyrimo po to, kai Seimo TS-LKD frakcijos nariai Arvydas Anušauskas, Audronius Ažubalis ir Laurynas Kasčiūnas kreipési į Ministralę pir-mininką Saulių Skvernelį, prašydami įvertinti žurnalistų paskelbtą informa-ciją imtis veiksmų, kad būtų atliktas ty- rimas dėl Lietuvos įmonės galimo tar-pautinių sankcijų pažeidimo.

TS-LKD informacija



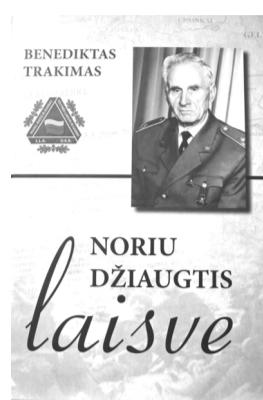
## Benediktas Trakimas – Kaišiadorių rajono Garbės pilietis

Kaišiadorių rajono savivaldybės taryba 2019 metų sausio 31 dienos sprendimu Nr. V17-20 rajono Garbės piliečio vardą suteikė partizaninio karo dalyviui, Didžiosios Kovos partizanų apygardos štabo viršininkui Benediktui Trakimui (partizaninis slapyvardis Genelis). Rajono savivaldybės Garbės piliečio vardo suteikimo komisijai suteikti ši garbingą vardą B. Trakimui (1925–1998) tarpininkavo rajono meras Vytenis Tomkus ir LPKTS valdyba.

Benediktas Trakimas-Genelis gimė 1925 metais Naujaežerio kaime, prie Žaslių. Tėvas Jurgis buvo išvykęs uždarbiauti į JAV, mokėjo kelias kalbas, buvo pilnas lietuviškumo. To išmokė ir savo šeimą – septynias dukteris ir sūnū. Keturi jų tapo pasipriešinimo dalyviais, perėjo Sibiro lagerius.

Atkūrus neprilausomybę, Benediktas Trakimas-Genelis pri ė pripažintas ginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviu, karys savanoris, jam suteiktas dimisijos pulkininko leitenanto laipsnis. Iki mirties 1998 metais buvo atkurtos DKA vadas. Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus dekretru Benediktas Trakimas-Genelis apdovanotas Vyčio Kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu.

„Tremtinio“ inf.



NORIU  
DŽIAUGTIS  
*laisve*



Benediktas Genelis su šeima tremtyje

## Marius Ivaškevičius tyčiojasi iš laisvės kovotojų

(atkelta iš 2 psl.)

Bet, kad knyga „Žali“ apjuodina, šmeičia partizanus, arba dar daugiau idealizuojia stribus, gali sakyti tik knygos neskaitę. Ar galėjau ten neminėti tikrų partizanų vardų? Turbūt taip. Buvau labai susigyvenęs su Jonu Žemaičiu. Tiesiog su juo susitapatinau. (Kiekvienas sprendžia pagal savo sudimą. Ar tai jo išpažintis, ar teisinimas – tiesiog sunku suprasti.)

Dabar aš nerašyčiau romano šia tema, nes jūs mums aiškiai parodėte, kad ji yra jūsų – artimųjų šeimos, šeimos narių, visų tų mišlingų organizacijų. Jūs ją užrakinote ir naudojate tik savo asmeniniams poreikiams...“ (Bjaurus melas ir šmeižtas.)

Mariaus pamastymai labai subjektyvūs, dvelkiantys pasityciojimu ir pagieža, galimi tik nieko nežinant apie tuos, kurie rašo atsiminimus ar publicuoja autentiškus partizanų laiškus ar kitus jų dokumentus. Kurie patys su partizanais gyveno, bendravo, slaugė ir

globojo sužeistuosius, maitino ir skalbė jų skalbinius, statė paminklus partizanų atminimui.

Skunde generaliniam prokurorui rašoma, kad knyga „Žali“ yra: „Atviras partizaninio judėjimo ir partizanų vado Jono Žemaičio paniekinimas. Tekstas teikiamas pasityciojimo ir sarkazmo forma“.

Pirmieji ginti knygos „Žali“ autorių stojo Rašytojų sąjunga. Esą negalima smerkti rašytojo už tai, kad jo knyga nepatinka. Tai būtų žodžio laisvės suvaržymas ar net Konstitucijos pažeidimas.

Komisijos pirmininkė profesorė Viktorija Daujotytė-Pakerienė tvirtina, kad Marius Ivaškevičius Nacionalinę premiją gavo ne už knygą „Žali“, bet už jo dramas, parašytas per pastaruosius septynerius metus. O „Žali“ parašyta prieš 16 metų.

Užbaigia sunkioji artilerija – Tomas Venclovas: „Patriotai yra siaurakakčiai“.

Dr. Povilas JAKUČIONIS

## Sveikiname

90-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusių politinį kalinių, laisvės kovų, Sausio 13-osios dalyvių **Zigmą KIRDEIKI**. Linkime stiprios sveikatos ir ištvermės.



Tebūna Jūsų kelias ilgas  
Ir toliai saulės sklidini,  
O laiko vėjas, kaip upelis gimtas,  
Tegul gaivins krūtinę vilnimis!

**LPKTS Pakruojo filialas**

Garbingo 90-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį laisvės kovų dalyvių **Kostą TREČIOKĄ** ir linkime stiprios sveikatos, artimųjų meilės ir Dievo palaimos.

**LPKTS Biržų filialas**

Garbingo 85-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Telšių filialo narę **Povilą ALMINAUSKĄ**.



Ar žiema, ar pūgos siaučia sausio baltame fone,  
Kai gimtadienis mus glaudžia – vasarėja širdyje...  
Ir pražysta metų puokštė prisiminimų ir vilčių žiedais,  
Linkime sveikatos ir Dievo palaimos,  
žengiant metų toliais šviesiais...

**LPKTS Telšių filialas**

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname aktyvią LPKTS Palangos filialo narę **Nijolę Zofiją MAČIULAITIENĘ**. Linkime, kad visada šviesūs, jaukūs būtų Jūsų namai, stipri širdis, žvali nuotaika, Jūsų gyvenimo kelias tebūna ir toliau gražus ir prasmingas.

**LPKTS Palangos filialas**

Gražaus jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunių seminarijos prefektą formacijai kan. **Andriejų SABALIAUSKĄ**. Jis visa savo veikla uoliai siekia, kad istorinė mūsų tautos patirtis būtų išsaugota ir perduota ateities kartoms.

Gerbiamas kanauninkė Andriejau, meldžiame Viešpatį dovanoti Jums sveikatos, daug daug gyvenimo metų, kad Jūs vis džiugintumėte Telšių vyskupiją, visą mūsų tévynę be galo mums reikalinga savo šventa veikla.

**LPKTS Telšių filialas**

Nenurimk, širdie, išplakus šitiek metų,  
Patyrus visko: vargo ir džiaugsmų,  
Tegul gyvenimas metus iš naujo rašo,  
Ant sidabrinių Jūsų smilkinių.

Nuoširdžiai sveikiname jubiliejaus proga LPKTS Kuršėnų filialo nares: **80-ojo – Ireną MIKALAUSKIENĘ, 65-ojo – Birutę SOVIENĘ**, Tarybos nares: **75-ojo – Bronę BARANAUSKIENĘ, 65-ojo – Zitą VOLKVIČIENĘ**. Linkime stiprios sveikatos, džiugų gyvenimo dienų ir Aukščiausiojo palaimos.

**LPKTS Kuršėnų filialas**

Sveikiname jubiliejaus proga:  
**Bronislavą PRAVILONIENĘ, Oną RASIMAVIČIENĘ – 85-ojo;**  
**Leonardą MATELIENĘ – 80-ojo;**  
**Antaną ŠUKĮ – 75-ojo.**

Suteikite kiekvienai dienai šansą tapti gražiausia jūsų gyvenimo diena ir tegul Dievas laimina jus iš aukštybių.

**LPKTS Panevėžio filialas**

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Jonavos filialo narius:

**Rimvydą KAUKĄ – 90-ojo,**  
**Povilą JASIŪNĄ, Salomėją STANKEVIČIENĘ ir Kazimierą STALIONI – 75-ojo,**

**Vidą DAMAŠICKIENĘ – 60-ojo.**

Linkime stiprios sveikatos, dvasios ramybės, ilgų, džiaugsmingų, laiminėjų metų ir Aukščiausiojo palaimos.

**LPKTS Jonavos filialas**

## Kviečiame!

Kviečiame apsilankyt LPKTS Patriotinių leidinių knygynelyje (Laisvės al. 39, Kaune) ir įsigyt knygų tremties ir rezistencijos tematika, naujausius „Tremtinio“ numerius.

Knygų galite įsigyti ir internetu [www.lpkts.lt](http://www.lpkts.lt).



## Sibiras – skaudžios tautos istorijos liudytojas

Pabaiga.  
Pradžia Nr. 5 (1315)

### Sibiro lietuvių šiandien

Remiantis paskutiniu 2002 metų vi suotiniu gyventojų surašymu, Sibiro rajonuose, į kur buvo tremtami Lietuvos piliečiai – Jakutija, Buriatija, Tomsko, Altajaus sritys, užfiksuoči didesni lietuvių skaičiai tik Irkutsko srityje – 1669 ir Krasnojarsko krašte – 2198. O šiuo metu lietuvių bendrijos visuomeninių organizacijų pagrindais yra registruotos visose tremties srityse, nors kartais gyvena itin mažas lietuvių skaičius (pavyzdžiu, Jakutijoje – 180).

Krasnojarsko krašte 2002 metais kitoms tautybėms savo priklausomybę deklaravo: latvių – 3507, estų – 4104. Lietuvių iš 2198 kas trečias tuo metu šiame krašte gyveno Krasnojarsko mieste, vyru buvo 43 procentai. Tik 61 procentas iš jų nurodė laisvai kalbant lietuviškai. 1990 metais pradėta kurti Krasnojarsko krašto lietuvių bendruomenės visuomeninę organizaciją, vėliau tapusia „Lituanika“. Nuo 2004 metų ji buvo reorganizuota į Krasnojarsko regioninę nacionalinę kultūrinę autonomiją „Lietuva“. Šios bendruomenės pavadinimo pakeitimas yra susietas su vadinės valdžios reikalavimu tautinių mažumų bendruomenes įvardinti kultūrinėmis autonomijomis, draudžiant joms užsiimti bet kokia politine veikla. Krasnojarsko krašto lietuvių bendruomenės pirmininku nuo 1997 metų yra Antanas Rasiulis, 1948 metų tremtinių šeimos narys, gimęs 1947 metais. Antanas Rasiulis yra Pasaulio lietuvių bendrijos (PLB) valdybos narys, išrinktas PLB XIII Seime 2009 metais Vilniuje, šioje valdyboje jis yra Rusijos reikalų komisijos pirmininkas, užsienio lietuvių reikalų koordinavimo komisijos prie LR Ministrų tarybos narys, veikiančios nuo 2009 metų birželio.

Visos lietuvių bendrijos Sibire susiduria su milžiniškų atstumų problema, kas apsunkina siekius suvienyti savo tautiečius bendrai veiklai. Krasnojarsko organizacijoje „Lietuva“ registruota apie 800 narių – buvusių politinių kalinių, tremtinių ir jų palikuonių, iš jų aktyvių apie 150. Kadangi ši visuomeninė organizacija yra kultūrinės krypties, ją palaiko ir dalinai finansuoja vietinė valdžia. Šios paramos dėka Krasnojarsko „Lietuva“ turėjo galimybę dalyvauti 2008 metais Dainų šventėje Vilniuje, kur buvo pristatyta jos choros „Rūta“. Šis įvykis buvo aprašytas krašto vietinėje spaudoje. Deramai buvo paminėtos 1948 metų didžiosios tremties 50 ir 70 metų sukaktys. Renginiuose dalyvavo Krasnojarsko valdžios ir visuomenės bei patriotinės – švietėjiškos visuomeninės organizacijos, tiriančios stalininių represijų pasekmes, „Memorialas“ atstovai.

Pastatyti Krasnojarsko apylinkėse paminklai negrižusiems iš tremties. Nuo 2003 metų mieste prie vidurinės mokyklos Nr. 6 (direktorius K. Masiulis) ne tik veikė sekmadieninė lietuvių mokykla, bet ir buvo autonomijos centras, sudarantis sąlygas organizuoti įvai-

rius renginius. Vidurinės mokyklos direktoriui K. Masiuliui, perėjus į kitas pareigas, lietuvių bendruomenė susidūrė su sunkumais dėl patalpų savo veiklai. Yra sukurti du filmai apie šios visuomeninės organizacijos veiklą. 2007 metais Krasnojarske rusų kalba buvo išleista didelės apimties knyga su dvemis pavadinimais tituliniame viršelyje „Du krantai“, kurią sudarė Saulius Sidaras. Leidinyje yra straipsniai: „Pažintis su Lietuva“, „Lietuvos valstybės simboliai“, „Lietuvos gyventojų tremtis“, „Bendruomenės „Lietuva“ veikla“, GULAGo imperija, kur buvo joslageriai, žystrukė Krasnojarsko krašte“ ir daugelis kitų gyvų reprezentuotų mūsų tautiečių liudijimų. Knygoje yra daug nuotraukų apie bendruomenės veiklos momentus.

### Ivairiapusė Sauliaus Sidaro veikla

Šios knygos „Du krantai“ sudarytojas Saulius Sidaras gimė 1941 metais vienkiemje prie Kauno. 1948 metais šeima pateko į tremiamų šeimų sąrašą ir buvo apgyvendinta šiauriniame Krasnojarsko krašto Jarcevo gyvenvietėje prie Jenisejaus upės. Tėvas buvo nušautas, bandant pabėgti, mama tremtyje greitai mirė. Našlaitis atkakliai siekė mokslą. Baigęs Jarcevo mokykloje septynias klasės, išstojo į Kansko kalnų technikumą. Nuo 18 metų pradėjo darbinę veiklą Sibiro geologijos ekspedicijose. Dirbdamas 1967 metais sugebėjo baigti Irkutsko kalnakasybos institutą, o 1980 metais tapo mokslo daktaru, vėliau profesoriumi, paraše daugiau kaip 40 mokslinių darbų ir septynių monografių, profesorius rusų kalba išleido knygą „Vis tolstantis horizontas“ (2016 metais Vilniuje išleista lietuvių kalba, leidykla „Margi raštai“, vertė Irena Račiuvičienė). Šioje knygoje autorius dali jasi savo nepaprasto ir sudėtingo gyvenimo patirtimi. Ją pasakoja ekspreziviai, įtaigiai, netgi valiūkiškai, su nuosaikiu, švelniu humoru.

Portale „Bernardinai.lt“ Alma Vi jeikytė rašė apie rusų kalba kuriančius lietuvių autorius: „Reiškinį, rodantį lietuvių tautos tragedijos mastą. Iškiliausiu mūsų tautiečių palikuonys, ištikimai ir neatšaukimai mylėjė ir tebemylinių Lietuvą, ne tik kad neteko tėvynės, namų, šeimos, normalios vaikystės, bet buvo priversti mąstyti, kalbėti, rašyti svetima, užgrobėjų įbrukta kalba“. Saulius Sidaras yra Krasnojarsko krašto lietuvių bendruomenės A. Rasiulio pavadojotas, lietuviškos mokyklos mieste įkūrėjas ir vadovas. Apie jo įvairiapusę veiklą byloja 2016 metais LR Seimo Pirmų rūmų Vitražo galerijoje pristatyta Antano Rasiulio iniciatyva Saulius Sidaro fotografijos paroda „Svarbiausia neužmiršti“, skirta į Sibirą ištremtų ir ten palaidotų tėvynainių atminimui.

Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) ir Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) suvažiavime 2010 metų birželio 29–30 dienomis Vilniuje susirinkę viso pasaulio lietuvių bendrijų atstovai svarstė vieną iš dienotvarkės klausimą: „Ko mes pageidaujame iš Lietuvos?“ Svarstant šį gana provokuojantį klausimą ir esant prieštaragingoms nuomonėms, įvertinant pačios Lietu-

vos sudėtingą padėtį, akcentu tapo Sibiro lietuvių atstovo Antanas Rasiulio šiuo klausimu nuomonė, kuris savo pasisakyme pareiškė, kad jie iš Lietuvos nieko nereikalauja, o stengiasi jai patys duoti, grąžindami genofondą, kuris iš Lietuvą ateina per „Lietuvių namus“ – gimnaziją, kur mokosi lietuvių kilmės vaikai iš Sibiro. Jo paties palikuonys: duktė, baigusi aukštajį moksą Vilniuje, ten dirba, sūnus taip pat. Santykius su vietine krašto visuomene jis taip apibūdina, kad iš lietuvių kilmės darbuotojus rusai žvelgia pozityviai. Jis sako: „Ją (nuomonę) sukūrė mūsų seneliai, tėvai, kurie atsidūrė tremtyje. Jie buvo vertinami, nes gerai dirbo. Šiandien stengiamės išlaikyti gerą lietuvių vardą, stiprinti Lietuvos įvaizdį“. 2018 metų liepos 6 dieną, švenčiant Valstybės dieną, Krasnojarsko krašto bendruomenės vienas iš įkūrėjų ir ilgametis jos pirmininkas Antanas Rasiulis buvo pagerbtas Riterio kryžiaus ordinu už nuopelnus Lietuvos Respublikai ir už Lietuvos vardo garsinimą pasaulioje, apdovanojus mūsų šalies ir užsienio valstybių piliecius.

### Ryšiai palaikomi visuomeninių iniciatyvų dėka

Sibiro lietuvių šiandiena – tai neatiskiriama mūsų tautos skaudžios istorijos dalis, kurie dėl įvairių priežascių negrįžo į savo kraštą. Jie visi priklauso pasaulio lietuvių išeivijos bendruomenei. Pastarieji, išblaškyti milžiniškose teritorijose, turi menkesnes sąlygas išlaikyti savo tautos gyvastį, palyginus su mūsų tautiečiais JAV arba Vakarų Europoje, kur mūsų išeivija turi daugiau nei šimtmjetį suformuotą bazę lietuvių palaikyti ir puoselėti: apie 170 mokyklų lietuviams, 20 radio stočių, 35 periodinius leidinius bei ilgametės bendravimo tradicijas. Lietuvos gyventojai apie Vakarų pasaulyje gyvenančias lietuvių bendruomenes kiekvieną sa-vaitę informuoja LRT laidose „Pasaulio lietuvių žinios“. Tuo tarpu šiosse laidose Rusijoje bei Sibire gyvenančios mūsų tautiečiai lieka už kadro. Vie-nintelį pliusą mūsų išeiviai buvusiose SSRS respublikose turi – valstybės remiamą programą sugrįžti į savo kraštą, kuria jau spejo pasinaudoti nemazas jų skaičius ir čia daugeliui gelbsti vietinės lietuvių bendruomenės.

Šalia Lietuvos valstybės įstaigų ryšiams su išeivija, didelis darbas atliekamas visuomeninė iniciatyva. Antano Sadecko 1989 metais organizuota bendrija „Lemtis“ per 20 metų Sibire ir Komijoje aplankė, tvarkė ir apraše apie 70–80 procentų tuose plotuose esamus lietuvių kapaviečių, paruošė 200 vienetus jų schemų ir aprašymų, sukurtas ne vienas filmas, kur taip pat pasakojimai apie ten gyvenančius lietuvius. Šią tradiciją tęsia Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LJOT), kiekvienais metais organizuojanti jaunuolių išvykas į buvusias tremties vietas „Misija Sibiras“, kur jaunoji karta susitinka su mūsų tautos skaudžia praeitimi ir ten dar gyvenančiais lietuviams.

Šiaulių TV studija 2008 metais yra sukurusi filmą „Tremties vaikai“, pa-

sakojantį išpūdžius po Krasnojarsko krašto ir Irkutsko sritys rajonus kelionės buvusių tremtinių, tada dar vaikiško amžiaus, organizuotą Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos (LPKTS) Radviliškio filialo iniciatyva. Šios išvykos dalyvių filialo pirmininkės Stasės Janušonienės, Irenos Palionienės, Virginijos Radišauskienės ir Šiaulių televizijos operatoriaus Egidijaus Juščiaus susitikimų akimirkos su savo tau tiečiais atokiausiose Sibiro gyvenvietėse palieka tikrai giliai įsimintinus episodus. Ten po tremties užsilikusių mūsų tautiečių jausmus taip apibūdino šios ekspedicijos dalyviams Krasnojarsko mieste gyvenančius Pranas Mašnickas, kurio tévai sugrįžo į Šiaulius, o jis pasiliko čia. „Gyvendamas čia, jaučiu ilgesi Lietuvai, noriu į ją grįžti. Kai svečiuojuosi gimtinėje, vėl mane traukia atgal, kurviskas tapo lyg savas“, – dėsto buvęs pakruojietis, Lietuvą su tévais palikęs, būdamas dylikos metų – kaip persodintas ir sunkiai prigyjantis medis.

### Asociacija „Tremties vaikai“

Ne mažiau jaudinančiai apie Sibire likusių lietuvių, jų šiandieninę buitį ir nuotaikas pasakoja Kazio Domarko iniciatyva 2008 metais sukurtas filmas „Tremties takais“. Kazys Domarkas, Marijampolės verslininkas, gimė tremtyje Artiugino gyvenvietėje ant Angaros upės kranto Krasnojarsko krašte. Jis yra įregistruotas asociaciją „Tremties vaikai“, apjungiančią tuos, kuriems buvo lemta savo pirmus gyvenimo metus gyventi jų šeimų tremties vietovėse. Šios asociacijos iniciatyva buvo organizuotos trys išvykos į tremties vietas Krasnojarsko krašte. Paskutinė 2009 metų birželį buvo pastebėta vietinio rajono laikraščio „Angarskaja pravda“, straipsnyje „Vaikystės krankai“. Asociacija turi sukaupusi daugiau kaip 12 valandų filmuotos medžiagos, surengta foto parodų, susitikimų su moksleiviais. Tuose kraštuose dėl įvairių asmeninių priežascių savo šaknis įleido tik nedidelė dalis buvusių tremtinių. Įvairiai susiklostė kiekvieno iš jų gyvenimas. Tie, kurie palaiko ryšį su savo artimaisiais Lietuvoje, skaito lietuviškas knygas ir domisi spauda, neblogai žino savo tévų gimtąjai kalbą, da-lis – ją baigia pamiršti, o jų palikuonys išsiliaj į vietinių gyventojų gretas.

Visa sukaupta medžiaga apie liku-sius ir ten gyvenančius lietuvius Sibiro platybėse išliks ateinančioms kartoms ir nebus balta dėme, kokia yra mūsų protėvių atžvilgiu, į ten patekusį 19 amžiue. Šiaulių „Aušros“ muziejuje galima matyti tik keletą iš to amžiaus išlikusių Sibiro tremtinių laiškų, nuotrakų bei apyvokos daiktų.

Rusijoje, tapus jai nepriklausomai valstybei, susiklostė didelis socialinio vystymosi kontrastas tarp didžiųjų miestų ir kaimų. Jis dar ryškesnis Sibiro atokesnėse vietovėse. Ten atmetus kartais pasitaikančius importinių markių automobilius ir asfaltu padengtas kai kurias gatves be įrengtų šaligatvių – susidaro vaizdas sustojusio laiko, matyto daugiau nei pusę šimto metų.

**Vytautas GULIOKAS**



Istorija be „baltų dėmių“

## Alytaus žydų indėlis Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui

Tarp tų, kurie 1918–1923 metais Nepriklausomybės kovose kančiomis ir krauju išpirko Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę, buvo ir žydų tautybės asmenų. Kauno choralinėje sinagogoje garbingoje vietoje kabojo didelė juodo marmuro lenta, kurioje aukso raidėmis įkalti apie 60 žydų jaunuolių, žuvusių kovose dėl Lietuvos Nepriklausomybės.

Lietuvos žydai, save vadindami „litvakais“, baigiantis Pirmajam pasaulyniams karui, kaip ir lietuviai, nelaukė priverstinės mobilizacijos, bet patys stojo į partizanų būrius ginti Lietuvą. Panėvėžio partizanų būryje prieš lenkus kovojo 14 žydų jaunuolių. Joniškyje 1919 metais, kai Lietuvoje dar tik kūrėsi kariuomenė, patys žydai įsteigė, aprūpino ir išmaitino žydų savanorių batalioną. Kai pagaliau buvo paskelbta kariuomenės mobilizacija, šis iš anksto paruoštas žydų batalionas buvo vienas iš pirmųjų Lietuvos kariuomenės kareivių būrių.

Vėliau Lietuvos žydai buvo įsteigę žydų karių, dalyvavusių Nepriklausomybės kovose, sąjungą, kuri 1934 metais turėjo skyrius 33 vietovėse. Kauno skyriui priklausė 542 nariai. Iš viso žydų karių sąjunga turėjo daugiau kaip 3 000 narių. Tarp jų buvo Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių, savanorių ir Klaipėdos išvadavimo dalyvių. 20 žydų karžygį už pasižymėjimą kovose buvo apdovanoti Vyties Kryžiaus ordinu, buvo apdovanoti ir kitais medaliais bei ordinais.

Du žydai kariai Motelis Kacas (gimės 1901 metais) ir Echomas Šramas (gimės 1901 metais) – Vyties Kryžiaus kavalieriai, kurie 1923 metų kovo 19 dieną buvo Lenkijos kareiviu užkapoti kardais, palaidoti senosiose Alytaus žydų kapinėse (kapienės sunaikintos, kapai neįšlikę).

Nepriklausomybės karo metais Lietuvos kariuomenėje (fronte) tarnavo 9 žydai karininkai. Tarp Karo mokyklos pirmųjų laidų auklėtinų buvo 6 žydai.

Nepriklausomybės kovų metu Lietuvos kariuomenės aprūpinimas ginklais buvo sunkus uždavinys. Lietuvą tuo laiku iš visų pusų supo priešai: lenkai, bolševikai, bermontininkai ir vokiečiai, kurie dar šeimininkavo krašte. Nors Lietuva ir būtų turėjusi lėšų ginklams įsigytį, sunku buvo rasti, kas Lietuvai jų parduotų. Kai kurie žydai su tikro remti kariuomenę į skolą, rizikuodami savo ekonominiu gyvenimu ir net gyvybe, galvojant, kad Lietuva laimės prieš priešus. Jie teikė Lietuvos kariuomenei ginklus, šovinius, arklius, vežimus, rūbus, avalynę, grūdus.

Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, kariuomenės organizatorius generolas Vincas Gragalūnas-Glovackis, pats pasižymėjęs kovose, šitaip įvertino žydus prekybininkus, kurie prisdėjo prie Nepriklausomybės kovų: „Palaikyti naudingus mums ryšius su vokiečiais, supirkinti ginklus, laikyti slapta nuovokiečių sandėlius su kariška manta, gabenti ginklus ir pristatinėti (...) Šeinas, Zisle, Frenkelis, Aransonas ir kiti atliko ši ypatingą uždavinį su tikra tėvynės

meile, statydami savo gyvybę pavojun, nesigailėdami nei lėšų, nei darbo.“

Lietuvos valstybės centriniame archyve, Alytaus apskrities viršininko fondo 1936 metų byloje saugomas „Apdovanojimo lapas“, kuriuo Alytaus miesto tarybos narys Šmuolis Beiralas pristatomas apdovanoti Vytauto Didžiojo 5-ojo laipsnio ordinu 5-uoju. Teikimą apdovanoti pasirašė Alytaus apskrities viršininkas Bronius Stosiūnas. Trumoje biografijoje rašoma: „Beiralas Šmuolis, Šliomo sūnus, gimės 1890 metų birželio 16 dieną Alytaus mieste. Baigės rusų pradžios mokyklą. Kariuomenėje netarnavęs. Alytaus miesto taryboje yra tos tarybos nariu nuo pat Lietuvos įsikūrimo ligi šiam laikui. Yra Alytaus žydų liaudies banko pirmmininkas, Alytaus apskrities mokesčių komisijos narys nuo 1932 metų, ilgą laiką buvo Alytaus gaisrininkų draugijos valdybos narys, Alytaus mieste Ginklų Fondui žydų komiteto narys, yra Lietuvos šaulių Alytaus būrio rėmėjas ir įvairių žydų ekonomiškų organizacijų valdybos narys, taip pat socialinių organizacijų didelis rėmėjas ir jų nuolatinis valdybų narys. 1933 metais apdovanotas Ugniausisų sąjungos garbės ženklu.“

Apdovanojimo lape pateikiamas „Smulkus pasižymėjimų ir nuopelnų aprašymas“: „Pasklidus gandams, kad Vilniuje susirinks lietuvių taryba, aktyviai su kun. Garmumi, dr. Janavičiumi ir kitais darydavo Alytaus mieste slaptus susirinkimus, kuriuose buvo aptariami Alytaus miesto tvarkymo reikalai, biednuomenės sušelpimo ir Alytaus mieste pirmų savanorių aprūpimo klausimai. Susirinkus Alytaus mieste pirmiems savanoriams ir vėliau davė kariuomenei veltui maisto sandėliams patalpas, nepaisant to, kad vokiečiai jam už tai grasino.

Be to, kilus vokiečių revoliucijai ir vokiečiams nepalaikant tvarkos Alytaus mieste ir pradėjus siausti plėšikams Alytaus mieste bei jo apylinkėse, samdė savo lėšomis asmenis ir pats aktyviai su jais persekiojo plėšikus. Jo buvo pasamdyti šie Alytaus miesto gyventojai: 1) Vincas Jacavičius, 2) Pranas Janauskas ir kt. Ginklus samdytiems ir savanoriams Alytaus miesto tvarkdariams gavo iš vokiečių. Šių ginklų dalis vėliau buvo atiduota mūsų kariuomenei Alytuje. Jo pasamdyti tvarkdariai Jacavičius ir Janauskas vėliau perėjo į policiją.

Bolševikams pralaužus frontą ir užėmus Alytaus miestą, mieste pasiliko du mūsų kariuomenės kareiviai, kurie nespėjo pasitraukti. Beiralas vieną mūsų kareivį aprengė savo drabužais ir jis pabėgo iš Alytaus miesto, o antrą su šautuvu paslėpė savo namuose, kuris vėliau, bolševikams pasitraukus iš Alytaus miesto, grįžo į 1-ą pulką. Materialiai rėmė mūsų kariuomenę ir policiją. Be to, mūsų besikuriančiai kariuomenei yra suteikę Alytuje daug naudingu žinių per kapitoną Bizoką, kuris tuo laiku Alytuje tvarkė kariuomenę.

Beiralas, būdamas stambus pramonininkas ir ūkininkas, tarp Alytaus miesto ir apylinkės gyventojų turi gerą vardą, pasitikėjimą ir autoritetą.



Šmuolis Beiralas



Mendelis Bokšickis

Yra valstybinio nusistatymo ir pilietiškai patikimas.“

Žurnalisto, kolekcininko Viliaus Kavaliausko sudarytame leidinyje „Už nuopelnus Lietuvai“ (II dalis, Vilnius, 2003), 1918–1940 metais Lietuvos Respublikos ordinais ir medaliais pažymėtų Lietuvos ir užsienio piliečių sąraše, tarp Vytauto Didžiojo 5-ojo laipsnio ordinu apdovanotųjų Šmuilio Beiralo pavardės nera.

Petas Akiras-Biržys 1931 metais išleistoje knygoje „Lietuvos miestai ir miesteliai. Alytaus apskritis“ apraše pokalbių su alytiškiu advokatu Mendeļiu Bokšickiu: „1918 metų gale lenkiškas gaivalas Lietuvoje, o kartu ir Alytuje, buvo įsigalėjęs ir visas pastangas dėjo, kad tik daugiau lietuvių suklaidintų, kad tik daugiau patrauktų Varšuvos link. Tad ir Alytuje buvo atsiradę veikėjų pasidarbuoti Lenkijos naudai.

Kai vokiečiai ėmė kraustytis iš Alytaus, vienos gyventojai sukruto organizuoti miesto valdybą. Pirmasis posėdis tuo reikalui įvyko 1918 metų gruodžio 1 dieną. Prieš tai buvo surašinėjami miesto gyventojai tautybėmis. Susirinkimas nutarė išrinkti miesto valdybą iš 15 asmenų, po penkis nuo lietuvių, žydų ir lenkų. Į miesto valdybą 1918 metų gruodžio 2 dieną buvo išrinkti šie asmenys: mokytojas Slavėnas, kunigas P. Baltrušaitis, J. Stanaitis, A. Mankauskas, S. Bakša, A. Saulynas, K. Bernatovič, K. Biliukevič, K. Janovskij, K. Aleksandrovič, M. Bokšickis, Š. Beiralas, Rekachas, Abramavičius ir Sakinas.

1918 metų gruodžio 3 dieną miesto atstovų susirinkimas svarstė ir nutarė oficialia Alytaus miesto valdybos kalba pripažinti lietuvių kalbą. Dėl to lenkai pakėlė didžiulį skandalą. Jiems nusileista ir pradėta vartoti rusų kalba. Nuo 1918 metų gruodžio 4 dienos iki 1919 metų sausio 12 dienos posėdžių protokolai buvo rašomi rusų kalba, o 1919 metų kovo 20 dieną vienas protokolas parašytas net lenkų kalba. Tačiau lietuvių laiku susigriebė ir neleido lenkams kištis į Lietuvos reikalus. Žydai taip pat nepalaikė lenkų ir tokiu būdu buvo vėl grąžinta lietuviybę.

1919 metų vasario 8 dieną apie 12 valandą keturi vokiečių kariai pradėjo

plėsti Alytaus mieste Norlianskiu krautuvę, netoli M. Bokšickio namo lango. Kilo triukšmas, atbėgo lietuviai milicininkai. Jie areštavo vokiečius ir nuvarė į 1-o pulko daboklę. Vakare apie 18 valandą M. Bokšickis, eidamas iš Pirmojo Alytaus buvo sulaikytas vokiečių sargybos, kuri sustabdė judėjimą per miesto tiltą. Parodžius savo lietuvių ir vokiečių kalbomis rašytą liudijimą, kad yra apskrities valdybos narys, tik vieną jį praleido. M. Bokšickis, supratęs, kad prie tilto trejose rogėse sėdėjusieji stipriai apsiginklavę vokiečiai su kulkosvaidžiais važiuoja vaduoti savo areštuotus draugus, nubėgo į miličijos raštinę ir telefonu pranešė apie tai į 1-o pulko štabą. Pulko vadas, laiku susigriebęs ir perspėtas, atvykusius vokiečius nuginklavę. Tokiu būdu, pavyko išlaikyti Lietuvos kariuomenės garbę ir išvengti didelio nesusipratimo ar dar ko nors blogesnio, jei 1-as pulkas būtų netikėtai užpultas.

1919 metų vasario 13 dieną anksčių ryte, į Alytų įsiveržus raudonarmiečiams, lietuvių valdžios įstaigos kartu su 1-uoju pėstininkų pulku apleido Alytų. M. Bokšickis pasiliko mieste, tačiau bolševikai jį areštavo kaip „baltagvardietį“ ir rengesi sušaudyti. Laimei, vasario 15 dieną Alytaus vaduoti atvyko iš Ukrainos grįžtanti vokiečių kariuomenės dalis „Schuttruppe Bug“, sudaryta iš pėstininkų, artilerijos, ryšių komandos ir šarvuoto traukinio, važiavusio ešelonu per Augustavą. Lietuvos valdžios pakvietas išvaryti besiveržiančius per Nemuną Suvalkijon bolševikus, šis vokiečių kariuomenės dalinys pasuko per Suvalkus Alytaus link. Jiems užėmus Alytų, vokiečių pėstininkai vijo bolševikus net už Daugų Vilniaus link.

Vasario 16 dieną Alytuje vokiečiai įkūrė komendantūrą, kurios komendantas kapitonas Siewers areštavo M. Bokšickį, kaip įkaitą, reikalaudamas pasakyti, kas išvijo vokiečius iš Alytaus prieš kelias dienas. Išsiaiškinus, kad Alytaus miesto gyventojai vokiečių kareivius neapšaudė, įkaitai buvo paleisti. Vasario 19 dieną vokiečių komendantas paskyrė M. Bokšickį eiti miesto burmistro pareigas.

(Bus daugiau)  
Gintaras LUČINSKAS



2019 m. vasario 8 d.

# Tremtinys

Nr. 6 (1316)

7

## Skelbimai

**Vasario 9 d. (šeštadienį) 14 val.** Jonavos kultūros centro didžiojoje salėje (Žeimių g. 15) įvyks LPKTS Jonavos filialo ir choro „Viltis“ 30 metų veiklos minėjimas.

Koncertuos Kauno chorasis „Ilgesys“, Ukmergės „Tremtinys“, Kėdainių „Diemedis“ ir Jonavos „Viltis“.

**10 d. (sekmadienį) 10 val.** Šv. Jokūbo bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už išėjusius Amžinybę ir gyvuosius filialo bei choro „Viltis“ narius, prašant jiems stiprybės ir Aukščiausiojo globos.

**Vasario 9 d. (šeštadienį) 12 val.** Ukmergės kultūros centre įvyks Ukmergės filialo įkūrimo 30-mečio šventė. Bus rodomas Širvintų r. Anciūnų teatro spektaklis „Vagonų dundes“ atgyja dienos jaunos“, dainuos Ukmergės mišrus chorasis „Tremtinys“, gerą nuotaiką palaikys Anciūnų kaimo kapela. Kviečiame dalyvauti.

**Vasario 9 d. (šeštadienį)** kviečiame į LPKTS Šilalės filialo įkūrimo 30-metį.

**11 val.** šv. Mišios Šilalės Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje.

**12 val.** šventinis minėjimas – koncertas Šilalės kultūros centre. Koncertuos Vilniaus mokytojų namų vyru chorasis „Vytis“ (vad. Arūnas Pikkrys).

**Vasario 13 d. (trečiadienį) 17.15 val.** Anykščių L. ir S. Didžiulių viešojoje bibliotekoje (Vyskuo skv. 1) įvyks kraštotoyrininko, partizaninio karo Anykščių krašte žinovo bei tyrinėtojo Gintaro Vaičiūno naujos knygos „Žuvusių Anykščių krašto partizanų žinynas“ sutiktuvės. Pristatymą moderuos istorijos mokslo daktaras Norbertas Černiauskas.

Kviečiame dalyvauti.

**Vasario 15 d. (penktadienį)** kviečiame į Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimą Kruonio miške. **17 val.** šv. Mišias Kruonio bažnyčioje aukos vyskupas emeritas Juozapas Matulaitis. **18 val.** iš Kruonio miestelio aikštės į mišką, kur užkasti 1946 m. vasario 15-osios naktį žuvę trys Lietuvos partizanai, pajudės iškilminga eisena su vėliavomis, deglais, žvakėmis ir gėlėmis.

Minėjime Kruonio miške prie paminklo žuvusiems partizanams dalyvaus Kaišiadorių rajono savivaldybės ir Seimo, visuomeninių patriotinių organizacijų atstovai; bus skaitoma poezija, giedama ir dainuoja; vaišinama kareiviška koše ir arbata.

Prašome nepamiršti šiltai apsirengti ir apsiautti, pasiūmti žvakutę, deglų, vėliavų ir vėliavėlių.

Autobusai išvyksta: 16 val. iš aikštės prie Kaišiadorių Savivaldybės pastato; 16.15 val. iš aikštės prie Žiežmarių kultūros centro. Atgal išvykstama iš Kruonio miestelio parko 21.15 val.

Registracija iki vasario 13 d. el. paštu info@kruoniok.lt; tel. 8 615 29 907. Informacija tel. 8 682 65 678, 8 615 29 907, 8 616 71 662.

Renginio organizatoriai: Kaišiadorių rajono savivaldybė, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Kaišiadorių vyskupijos kurija, Kruonio seniūnija, Kruonio kultūros centras, Kruonio gimnazija.

## Kviečiame į Partizanų alėjos Kaune atidarymą



**Vasario 16 d. (šeštadienį)** maloniai kviečiame į Partizanų alėjos atidarymą ir LLKS tarybos Deklaracijos 70-mečio minėjimą.

**14 val.** Partizanų alėjos atidarymo ceremonija Kauno senosiose kapinėse (Vytauto pr. 46, prie Tremties ir rezistencijos muziejaus);

**15.30 val.** popietė Lietuvos švietimo istorijos muziejuje (Vytauto pr. 52).

## Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 28 dienos bet kuriame

„Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt. Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117. Kaina:

1 mėn. – 2,65, 3 mėn. – 7,96,  
6 mėn. – 15,91 euro.

**Tremtinys** ISSN 2029-509X  
[www.lpkts.lt](http://www.lpkts.lt)

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

Įmonės kodas 300032645

Ats. sask. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365 AB „SEB“ bankas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,  
Tel. (8 37) 323 204

Redaktorė Jolita Navickienė  
Kalbos redaktorė Audronė Kaminskiė  
Techninė redaktorė Vesta Milerienė

El. p. [tremtinys.redakcija@gmail.com](mailto:tremtinys.redakcija@gmail.com)

2 spaudos lankai. Tiražas 1550 egz. Kaina 0,66 euro.

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“,  
Draugystės g. 17, Kaunas

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

S P A U D O S ,  
R A D I O I R  
T E L E V I Z I O J O S  
R É M I M O  
F O N D A S



## Ilsėkitės ramybėje

### Algirdas Badaras 1938–2018

Gimė Varėnos r., Dreicénų k. ūkininkų šeimoje, kurioje augo trys dukterys ir sūnus. 1948 m. ištremti į Krasnojarsko kr. Mansko r. Mažajį Ungutą, vėliau į Lebežę. Dirbo miško pramonėje. Grįžus į Lietuvą, savo ūkio nerado. Apsistojo Pilviškiuose. Sukūrė šeimą, užaugino tris dukteris. Buvo aktyvus LPKTS narys, rėmėjas.



Palaidotas Pilviškių kapinėse.  
Užjaučiame žmoną, dukterę šeimą.

**LPKTS Vilkaviškio filialas**

### Emilia Milda Gogeliene 1937–2019

Gimė Pasvalio r. Saločių miestelio viršaicijo šeimoje. 1941 m. šeima buvo areštuota. Tėvas išvežtas į Rešotų lagerį, kur 1942 m. mirė. Motina su vaikais ištremta į Tomsko sr. Parbigo r. Čiudinovkos gyv. 1946 m. Emilia ir brolis Edvardas parvežti į Lietuvą, gyveno pas močiutę. 1948 m. grįžo į motiną, apsigyveno Panevėžyje. Emilia Milda baigė buhalterijos kursus, dirbo buhaltere, ekonomiste. Užaugino sūnų Virginijų. Nuo 1992 m. – LPKTS Panevėžio filialo narė, aktyviai dalyvavo filialo veikloje, taip pat Panevėžio katalikių moterų bei Artrito draugijų veikloje. Rašė straipsnius, projektus.



Palaidota Panevėžio Ramygalos g. kapinėse.  
Nuoširdžiai užjaučiame sūnų su šeima, artimuosius.

**LPKTS Panevėžio filialas**

### Henrika Drunseikaitė- Almonaitienė 1928–2019

Gimė Ukmergėje. Antroji okupacija išdraskė šeimą. Tėvas dingo be žinios, mama su broliu pasitraukė į namų. Henrika su sese mokėsi Vilniaus universiteto Medicinos fakultete. 1948 m. suimtos ir ištremtos į Krasnojarsko kr. Kolbinskij „liespromchoz“, Anastasino k. Dirbo įvairius darbus. 1949 m. ištėkėjo už mokytojo Gedimino Almonaičio, užaugino du sūnus. 1957 m. grįžo į Lietuvą, sunkiai prisiregistravo ir gavo darbą. Padėjo draugai. Atgimimo laikais išjungė į Sajūdžio veiklą. Kuriantis „Tremtinio“ klubui buvo pirmųjų gretose. Buvo LPKTS Vilkaviškio filialo tarybos narė, aktyvi organizatorė, dalyvė, patarėja.



Palaidota senosiose Vilkaviškio kapinėse.  
Užjaučiame sūnaus šeimą.

**LPKTS Vilkaviškio filialas**

**Vasario 24 d. (sekmadienį) 14 val.** Klaipėdos universiteto Jūros technologijų ir gamtos mokslo fakulteto aktų salėje (Biržunių g. 17) įvyks Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos narių ataskaitinis rinkiminis susirinkimas – konferencija. Galésite sumokėti nario mokesčių ir užsisakyti „Tremtinį“.

Turėkite nario pažymėjimą.

Kviečiame aktyviai dalyvauti.

**Kovo 2 d. (šeštadienį) 14 val.** Vilniaus įgulos karininkų ramotoje (Pamėkalnio g. 13, 2 aukšto 3 salėje) įvyks LPKTS Vilniaus skyriaus ataskaitinis susirinkimas. Registracijos pradžia **13.30 val.**

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Pasiteirauti tel. (8 5) 247 1679; 8 613 83047.



## Susitikimo šventė

Sausio 27 dieną įvyko Lietuvos laisvės kovos sajūdžio suvažiavimas, pakvietęs tame dalyvauti buvusius partizanus, laisvės kovų dalyvius, politinius kalinius, tremtinius, šaulius ir sajūdininkus. Jis prasidėjo šventomis Mišionis Kauno arkikatedroje bazilikoje.

Suvažiavimas tėsesi Kauno igulos kaarininkų ramovės Kunigaikštij menėje. Poetišku žodžiu renginį pradėjo daugelio renginių vedėjas atsargos majoras Gediminas Reutas ir Lietuvos šaulių sąjungos vyrų choras „Trimitas“, vadovaujanas Vincento Kursos. Sugiedojus Lietuvos himną, invokaciją maldos žodį tarė Lietuvos laisvės kovų dalyvis, Laisvės ir Stasio Lozoraičio premijų laureatas, Kauno miesto Garbės pilietis, arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius.

LLKS tarybos narė Angelė Jakavonytė perskaite suvažiavimui skirtą Lietuvos kariuomenės vado generolo ltn. Jono Vytauto Žuko sveikinimo laišką.

Pietų Lietuvos partizanų pirmojo vadovo Juozo Vitkaus-Kazimieraičio vaikaičių smuikininkė Vilija Vitkutė-Pranskevičė pagrojo klasikinius kūrinius.

LLKS suvažiavimą pasveikino J. E. arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, pabrëždamas LR Seime kalbėjusio partizano Jono Kadžionio ir viešėjusio Lietuvoje popiežiaus Pranciškaus pasakytus šiai dienai skirtus mums aktu-

alius žodžius, buvęs „Carito“ generalinis direktorius, mitingo, vykusio 1987 metais prie Adomo Mickevičiaus paminklo aktyvus dalyvis, Aukščiausiosios Tarybos gynėjų dvasinis vadovas, poetas kunigas Robertas Grigas, buvęs LR Seimo narys ir aktyvus sajūdietis Rytas Kupčinskas, LR Seimo narys Audronius Ažubalis, žinomas žurnalistas, publicistas bei politikos ir kultūros apžvalgininkas Vidmantas Valiušaitis.

Pranešimą „Jaunimo pasipriešinimas sovietinei okupacijai“ perskaite LLKS tarybos ir štabo narys Zigmantas Tamakauskas.

Paminklo Vilniaus Lukiškių aikštėje statybos klausimu kalbėjo Laisvės kovotojų sąjungos Garbės pirmininkas Jonas Burokas, architektas Kęstutis Akelaitis, LLKS tarybos narė Angelė Jakavonytė ir kiti buvę Laisvės kovų dalyviai, pareiškę nepritarimą vadinamojo „Bunkerio“ statybai Lukiškių aikštėje. Angelė Jakavonytė, žinomas dirigentas Algimantas Mišeikis ir kiti accentavo Lietuvos partizanų vadą Joną Žemaitį-Vytautą bei kitus laisvės kovotojus ižeidžiantį M. Ivaškevičiaus romano „Žali“ turinį, ižeidžiančią partizanus jo autorui paskirtą Nacionalinę kultūros ir meno premiją. Stebėtasi ir katalikiškos svetainės „Bernardini.lt“ pozicija, skelbiant M. Ivaškevi-



čiui pritarančius ir dažnai kosmopolitino liberalizmo straipsnius.

Zuvusio Žemaičių apygardos vado Vlado Montvydo duktė Irena Montvydaitė-Giedraitienė Lietuvos laisvės armijos sąjungos vardu apdovanojo atsargos majorą Gediminą Reutą šios sąjungos žymeniu, pabrëždama jo kilnų darbą, rengiant partizaniniame kare su sovietų kariuomene žuvusių Lietuvos patriotų sukilčių minėjimus, aktyviai dalyvaujantį atminimo jamžinimo renginiuose.

LLKS tarybos pirmininkas Giedrius Gataveckas supažindino suvažiavimo dalyvius su nuveiktais darbais, ypač Kryžkalnyje statomu paminklu žuvusiems Kęstučio apygardos Laisvės kovo-

tojams. Pažymėjo, kad numatoma testi monsinjoro Alfonso Svarinsko idėjos īgvendinimą – netoliese turėtų būti pastatytas memorialas visiems žuvusiems ir nukankintiems Lietuvos partizanams.

Suvažiavime dalyvavo du šiuometinės Laisvės premijos laureatai – Juozas Močius-Švedrys ir Juozas Jakavonis-Tigras.

Aktyviausieji LLKS dalyviamas buvo įteikti Padėkos raštai ir ženkleliai.

Suvažiavimas savo balsais pritarė pateiktoms rezoliucijoms, adresuotoms Prezidentei ir Vyriausybei, dėl paminklo Lukiškių aikštėje statybos ir dėl M. Ivaškevičiui paskirtos Nacionalinės kultūros premijos atšaukimo.

**Zigmantas TAMAKAUSKAS**

## Žaliosios rinktinės istorija

sodyboje, daržinėje, išsikasė bunkerį ir ten slapstėsi su broliu Vladu. Stribai įtarė, kad vyrai slepiasi sodyboje, bet nežinojo kur. Tardant Elžbietai Navagrudskienę, enkavedistams nepavyko nieko iš jos išgauti. Tuomet jie daržinėje paliko pasalą. Ryte atvykę iš pasaulyje buvusių sužinojo, kad slėptuvė yra įrengta daržinėje. Neradę jėjimo į bunkerį, kareiviai padegė daržinę.

Iš slėptuvės iššokės Jonas ėmė šaudyti – nuo jo šautuvo kulkų krito kariuonės ir trys NKVD kareiviai. Kilus sumaiščiai, Jonas nubėgo per bulvių lauką prie ūkininko Dočkaus daržinės, Šilaikonių kaimo, bet čia pateko į stribų pasalą ir buvo nušautas. Vladas žuvo prie pat degančios daržinės. Rusai taip persiuto, kad padegė visus sodybos trobesius. Pagal Kazimieros Lauciūtės (žymios partizanų ryšininkės) liudijimą, besislapstančius jaunuolius išdavė Navagrudskių sodyboje gyvenęs Uogintas. Šių kautynių metu vos nežuvo

sodybos savininkės vyriausasis sūnus Juozas – stribu paleista kulka lengvai peršovė jam nugarą.

1945 metų birželio 19 dieną auštant, Radvilonių miško (Šeduvos valsčius) pakraštyje, patekė į pasalą, žuvo vyresnysis puskarininkis Justinas Vozbinas su svainiu Alfredu Bukiui. Justinas Vozbinas buvo savanoris, tarnavo Vytauto Didžiojo savanorių pulke Ukmergeje. Čia jis įsidėmėjo pagarsėjus tarybinis karvedys Karvelis, kuris net pasiūlė Justinui pasilikti Lietuvos kariuomenėje. Bet gavės žemės Radvilonių kaimo, parvažiavo su žmona į kaimą ūkininkauti.

Minimu laikotarpiu Vozbinas slapsėti su savo svainiu sodyboje. Jis nebuvovo kviečiamas į karo tarnybą, bet kadangi karo metais buvo Žibartų šaulių vadas, tai slapstėsi nuo menamo suėmimo. Tą rytą jie išėjo į mišką, tikėdamiesi ilgainiui prisijungti prie I. Pocevičiaus vadovaujamos Žaliosios rinktinės. Į reikalavimą stoti, Vozbinas atsakė sū-

viu iš revolverio. Po akimirkos nuaidėjo automatų serijos, nutraukusios vyrų gyvybes. Nušautųjų kūnus nuvežė į Rozalimą ir pametė miestelio aikštėje. 1945 metų balandį Riaubų kaime (Radviliškio valsčius), dvaro kumetynė enkavedistai rado besislapstančius Juozą Prikocką, Liumpą ir Juodeiką. Pastarieji bandė bėgti, buvo nušauti ir pamesti Radviliškio mieste, prieš NKVD pastatą.

1945 metų liepos 19 dieną Aldoniškio kaimo (Šeduvos valsčius) gyventojas Jonas Jaras, su šešerių metų sūneliu, išsiruošė pas savo gimines į Dervelių kaimą. Žmona pridėjo krepšį pyragą, įdavė ąsotį alaus savo motinai ir seeriai. Kad būtų arčiau, patraukė per Radvilonių mišką, bet čia papuolė į stribų pasalą ir buvo nušautas. Buvo apkaltintas, kad remia banditus, o jų rėmėjas ir pats yra banditas.

*(Bus daugiau)*  
**Gintautas PABILIONIS**

## Tremtiniai ar genocido aukos?

Su paskutine mašina buvo atvežta Elzbieta Zubinienė su trimis sūnumis iki 5 metų; Kalvaitienė su dviem kūdikiais ant rankų, kurie netrukus mirė; Kuraitienė su dukryte ant rankų. Visi šioje tarpinėje stotelėje buvo palikti likimo valiai, nors jau prasidėjo žiema. Kaip išsirengti pastoge, iš kur gauti vandens, maisto, kur kreiptis bet kokios pagalbos? Kur, nors menka, bet vyriska pagalba? Vien tik moterys ir kūdikiai! Kur kitivagono bendrakeleiviai ir likimo broliai, niekas nežinojo. Ne visi sulaukėme pavasario.

1942-ųjų pavasarį galiausiai per vieinius ryšius sužinojome, kad tremti-

nus žada vežti į Rusijai draugišką Kanadą! Jau atkūrus Lietuvos nepriklausomybę viena tremtinė pasakojo, kaip ji prašėsi, kad ir ją su trimis vaikais vežtų į Kanadą. Ir kaip milicininkas, rusiškai keikdamasis, ją išvarė sakydamas: „Tu durne, nežinai, kas jų laukia“. O jų laukė ne Kanada, bet Laptevų jūros pakrantė – Užpoliarė!

Beje, 1942-ųjų pavasarį pakartotinių trémė tik tas šeimas, kurių vaikai ir kūdikiai atlaikė pirmają Sibiro žiemą ir nesusirgo! Kadangi tą pavasarį mano vyresnis brolis Algis sirgo dizenterija, o aš su jauneliu broliu Vytku taip pat

vadavomės mirtimi, todėl mus ir paliko mirti Altajaus kalnuose.

O kas ištiko tuos likimo brolius, kurių pateko į „lapteviečių“ sąrašą? Genocidas! Juk ir 1941-ųjų birželį, ir 1942-ųjų pavasarį Lietuvos buvo įvydytas tikrų tikriausias genocidas! Ar ne laikas apie tai pranešti pasauliui? Juk šiam genocidui greitai sukaks 80 metų. Atsitokėkime, gerbiamieji. Juk esame žiauriausio žemėje stalinistinio genocido aukos! Kalbékime apie tai su jaunimu, pasakokime visam pasauliui!

**Romualdas ZUBINAS,  
1941-ųjų tremtinys**